

El laberint català

JORDI COCA / Escriptor i professor emèrit de l'Institut del Teatre

AVUI, 22 d'abril del 2010

Diumenge passat Salvador Cardús explicava en aquest diari, i amb la claredat que el caracteritza, els previsibles entrebancs que Catalunya trobarà en el seu camí cap a la independència. I deia, amb tota la raó del món, que aquí no hi valen "simplismes demagògics [ni] entusiasmes fàcils que podrien portar a una nova frustració nacional". Entre altres consideracions d'interès, i algunes de discutibles (que solen ser les més interessants), afirmava també amb raó que l'Estatut "va néixer ferit de mort" i que no podem cedir al xantatge que relaciona automàticament el dret que tenim a la independència amb la pèrdua de la cohesió social. En aquest punt s'estranyava -i a mi m'estranya que no ho sabés d'abans- que ara sigui Artur Mas qui mou l'espantall de la fractura social per frenar l'independentisme. Naturalment l'admirat Cardús també es referia al socialisme català i als malaguanyats vint-i-cinc diputats del PSC. En aquest punt ens posaríem igualment d'acord, tot i que, de fet, no està de més recordar que a Madrid, retòriques al marge, tant espanyolegen els diputats de CiU (podem fer una llista dels temes votats) com els del PSC i, per descomptat, els diputats patriotes del PP a Catalunya. I vet aquí el problema.

EN CLAU INTERNA LA COSA ENCARA ÉS MÉS CLARA: d'una banda hi ha el PSC i el president Montilla, la posició del qual, la del president, tant si ens agrada com si no ens agrada, és d'una claredat meridiana: Montilla no és independentista, està per una estructura de l'Estat federal i defensa amb rigor i fermesa els interessos de Catalunya, cosa que ha demostrat amb fets els darrers tres anys llargs de govern d'entesa amb ERC i IC. De

l'altra hi ha el "sobiranisme de sofà" d'Artur Mas, tal com l'ha definit amb bon humor Montilla mateix. I, efectivament, Mas no para de remoure una bona colla d'ambigüitats grandiloqüents tot practicant una mena de "toreo de salón" que el fa passar del despatx del notari a la Casa Gran, per no haver-se de definir més enllà del que realment han estat fins ara Convergència i la coalició CiU: uns regionalistes tebis, uns retòrics del catalanisme la funció històrica dels quals es va esgotar el 1988.

A LES PROPERES ELECCIONS, doncs, tant si són abans de l'estiu com si arriben a la tardor, no sembla gaire aventurat dir que els catalans votarem alguna cosa més que la simple composició del Parlament. De fet, diguem el que diguem els ciutadans, i tant si votem amb la consciència clara del moment que vivim, com si ho fem enduts pels efectes devastadors de la crisi econòmica, o com a conseqüència de la pèssima política de comunicació de la Generalitat durant aquests darrers tres anys -o si decidim quedar-nos majoritàriament a casa perquè estem farts de la política-, la realitat és que estarem prefigurant on són les sortides, si és que hi ha sortides, del laberint on es troba Catalunya. Un laberint amb passadissos tan llargs i tèrbols com l'Estatut -amb sentència o sense sentència-, tan perillosos com la delicada composició social si la deriva vigatana es concreta al Parlament amb partits xenòfobs, amb una llengua agònica que no guanya la batalla del carrer i en perill de ser literalment escanyada, amb passadissos de poca ambició i nul·la visibilitat dels projectes polítics que ens proposen? Un laberint, a més, en què constatem que les polítiques socials, que són imprescindibles, mai no donen rendiment electoral, amb uns mitjans de comunicació que la majoria dels quals no planten cara a res, vivint tots plegats amb aquella alegria el triomf de la cultura de l'evasió, una cultura, per cert, molt sovint pagada amb diner públic i els resultats de la qual només s'avaluen

des de les estadístiques econòmiques, amb unes universitats antigues i cap relleu internacional, un laberint sense il·lusions col·lectives que vagin més enllà del Barça, amb una població que és víctima d'un espoli econòmic espartà que, a més, ara se silencia?

¿I COM SE SURT D'AQUEST LABERINT on es troba atrapada Catalunya? D'entrada la via més clara és la independència, trencar amb aquells que són responsables de la situació caòtica que vivim. Però té raó Cardús quan assenyala que els continguts de l'independentisme cal dibuixar-los "amb la màxima intel·ligència i serenitat". No té sentit, doncs, plantejar referèndums que a la pràctica no podem convocar, ni sembla viable creure que els nostres espartans de les Espanyes s'adonin de sobte de les seves injustícies i es redimeixin? Saben molt bé què estan fent, i no oblidem que acumulen una llarga experiència que passa, alternativament, del fusell a la mentida. La vida en el laberint, doncs, és complicada i, lògicament, cadascú rumia la seva solució: Mas amb majoria absoluta, Mas i Carretero, Mas i ERC, Mas i PP, Mas i PSC?

PER A MI L'ÚNICA SOLUCIÓ FACTIBLE és el tripartit, que IC, ERC i PSC sumin i que es treballi quatre anys més en la direcció marcada per Pasqual Maragall i continuada amb encert per José Montilla. Les raons són moltes, i totes elles pesen més que la simple suma matemàtica de diputats: d'una banda s'ha fet palès que el govern de la Generalitat ha mogut el PSC cap a posicions més clares pel que fa al futur d'aquest tros de terra. I de l'altra, que encara és més important, sembla que els problemes que patim necessiten solucions d'esquerres. Per exemple: només un govern d'esquerres ha pogut mantenir els serveis sanitaris i d'ensenyament tot aguantant el brutal increment de la població i sense perjudicar els més desfavorits. Pot semblar tendencios el que dic, però

recordi's quina política feia CiU a les escoles concertades quan el problema de la immigració no era tan greu com ara. Aquests darrers anys, també per exemple, s'ha incrementat exponencialment la projecció exterior de la nostra cultura i el suport a les campanyes relacionades amb la llengua, alhora que s'han reduït dràsticament i gràcies a Déu, les retòriques buides que no van enlloc. En fi, res del que s'ha fet en camps tan diversos com economia, indústria, treball, cultura o seguretat -que ha estat l'ase dels cops- no s'ha explicat bé, però alhora també és veritat que de mica en mica, molt lentament, del 2003 fins ara ha anat augmentant la percepció que aquest és un sol país i no pas dos o tres que es toleren educadament. I això és un guany immens.

EN QUALESVOL CAS EL GRAN REPTE DE CATALUNYA és sortir del laberint. És deixar de fer discursos buits que no treuen cap a res. És superar aquesta mena de síndrome d'Estocolm que ens lliga als responsables de la major part de les nostres afliccions. És explicar de manera clara els problemes reals que patim. És dibuixar un full de ruta convincent i mostrar als ciutadans, a tots els ciutadans, la dimensió històrica del que ens passa. I la dreta mai no fa aquestes coses.